

Ramon Adan de Jarza

Herri bakoitzak izan ditu, eta ditu, bere ikertzaile handiak. Euskal Herriak historian zehar ere bai

Euskal Herriak iker-tzaile handiak izan ditu. Hauen lana ez da oso ezaguna izaten. Ramon Bonifazio Teodoriko Adan de Jarza Torre de Lekerika (1848-1917) horien artean kokatu behar dugu. Euskal Herriak izan duen geologorik handiena izan da Adan de Jarza, askoren ustez. Bere lanaren islada izan nahi du gaurko artikuluhonek.

Murelaga - Nuñez - Astibia / Leioa

BEREN LANA, nahiz eta zientziarako garrantzitsua izan, itzalean geratu eta ahaztu egiten da askotan. Euskal Herrian ere horrelako pertsonaiak izan ditugu eta horien artean, Ramon Bonifazio Teodoriko Adan de Jarza Torre de Lekerika (1848-1917) aipatu beharra dago. Zure eskutara ekarri nahi izan dugun lan labur honen bidez, geologo eta naturzale zenaren bizitza eta egindako lanaren garrantzia erakusten saiatuko gara.

Ikertzaile askoren iritziz, Ramon Adan de Jarza Euskal Herrian izan den geologorik handiena da (1). Horren erakusgarri Euskal Herrian egindako geologi lan gehienetan bere izena aipaturik ikustea da, bere lan horiek Euskal-Kantauriar Arroaren ezagupen geologikoaren oinarriak baitira. Suess geologo ospetsuak *La faz de la Tierra* bere liburuan euskal geologoa aipatu egin zuen (2), eta berdin-berdin egin zuten Odón de Buen-ek *Historia natural* liburuan (3) eta Pierre Feuille geologo frantsesak XIX. mendeko eskualde kantauriarrari buruzko lanak aztertu zituenean (4).

Ramon Adan de Jarza 1848ko ekainaren 5ean jaio zen gaur egun Bilboko Bidebarrietako liburutegiaren orubean zegoen jauregian. Bere gurasoak Karlos Adan de Jarza eta Klotilde Torre de Lekerika ziren. Aitaren aldeko aitona-amonak Fernando Adan de Jarza eta Ramona Zorina ziren eta amaren aldekoak Bizente Torre de Lekerika eta Monika Ulibarri. Adan de Jarza leinuak Lekeitioan ditu bere su-traiak eta bere sortzailea XIV. mendeko Fernando Adan de Jarza da. Torre Lekerikaren jatorria, berriaz, Donostiako Armeria adarretik dator.

Ramon gazteak etxean egin zituen oinarriko ikasketak irakasle partikular batekin. Batxilergoko azterketak ikasle libre lege egin zituen Begoñako galtzadetan zegoen institutu za-

Goian Ramon Adan de Jarzak egindako Gipuzkoako mapetako bat; ezkerrean Adan de Jarza leinuak Lekeitioan duen Zubieta jauregia.

harrean. 1866an Madrilgo Meatz-Injinerutzako Eskola Bererirako sarrera goraipamenez lortu zuen. 1871ko ekainaren 24an bukatu zituen bere ikasketak erlazio orokorreko 541. postua lortuz. 1894ko otsailaren 16an eskatu zuen bere meatz-injineruko titulua eta urte bereko urriaren 26an eskuratu zuen. Bere ikasketak amaitu berria zelarik, ikerketa-lanari ekin zion eta orduantxe hasi zen azken Gerra Karlista; liberalekin, Bilboko defentsan hartu zuen parte.

Gerra Karlista amaitu zenean, bere kabuz hasi zen ikertzen. Argitaratu zuen lehen lanaren eskuizkribua 1876ko azaroaren 30ean sinatu zuen, baina 1877ra arte ez zen Espainiako Mapa Geologikoaren Komisioko buletinean argitaratu. Euskal Herriatik aparte, beste hainbat herritan ere egin zituen geologiako ikerketak, baina aipagarrienak Gipuzkoako (1884an), Arabako (1885ean) eta Bizkaiko (1892an) memoria geologikoak dira.

Oso geologo ona izanik, berehala lortu zuen sona handia. Bizitza profesional txit aktiboa izan zuen eta hainbat goi-kargutara iritsi zen (5). Bete zituen kargurik garrantzitsuenen artean, ondokoak aipatuko ditugu:

* 1871ko uztailaren 8an

Meatz-Injineruen Gorputzean sartu zen bigarren injineruaren postuan eta Bizkaiko Meatz barrutira destinatu zuten menpeko injineru bezala.

* 1880ko urtarrilaren 20an lehen injineru postua eskuratu eta Bizkaiko barrutiko bigarren nagusia izendatu zuten.

* 1892an Espainiako Mapa Geologikoaren Komisioko batzordekide izendatu zuten; kargu horrekin bere prestakuntza geologikoa amaitutzat eman zuen eta hortik aurrera, XIX. mendeko petrografi onen-tarikoa izatera iritsiko da.

* 1898an Frantziako Elkarte Geologikoak Bartzelonan egin zuen ikustaldiko zuzendaria izan zen.

* 1907ko maiatzaren 30ean

Mapa Geologikoaren Komisioko batordekide izendatu zuten.

* 1907ko ekainaren lehenean Meatz-Injinerutzaren Eskolako geologiako katedra eskuratu zuen.

* 1908ko maiatzaren 29an Lehen mailako injineru nagusi izendatu zuten.

* 1910eko urtarrilaren 28an Stockholmeko Nazioarteko Geologia Kongresurako izendapen ofiziala lortu zuen Estatu Espainoleko ordezkari izan.

* 1910eko martxoaren 27an Begirale Nagusiko postua eskuratu zuen. Horren ondorioz, praktiketako arduraduna izateko eta iraileko epaimahaian jarraitzeko baimena eman zioten arren, katedrari uko egin behar izan zion.

Horiez gain, hainbat erakunde zientifikotako kide eta Bartzelonako Zientzia eta Arteen Akademiako koadroko partaidea ere bazen. Erakunde horietako batzuetan ohoreak jaso zituen.

1915eko ekainaren 5ean bere erretiroa aurreratzea eskatu zuen eta Lekeitio eta Arrasateko lurraz arduratu zen. Euskal Herriko geologian itzal luzea utzi duen gizona alborengoak jota hil zen 1917ko urtarrilaren 25ean Arrasateko etxean.

Ikertzaile handi honen izena ez da berehala ahaztuko; besteak beste, hortxe daude berak egindako lan guztiak, ondorengok erabil ditzagun. Ramon Adan de Jarzak makina bat lan egin zuen eta, guztiak aipatzea ezinezkoa denez, taulan laburbilduko ditugu batzuk. X

